

کتاب نامہ «کرمان شناسی»

به کوشش
اکبر نقوی

ناشر:
مرکز کرمان شناسی

سرشناسه: نقوی، اکبر، ۱۳۳۹.

عنوان و نام پدید آور: کتاب نامه کرمان شناسی / به کوشش اکبر نقوی.

مشخصات نشر: کرمان: مرکز کرمان شناسی، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری: ۴۶۰ ص

شابک: ۶-۶۵-۹۹۰۸-۹۶۴-۹۷۸-۴۵۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: مرکز کرمان شناسی - فهرستها

موضوع: کرمان (استان) - کتابشناسی

شناسه افزوده: مرکز کرمان شناسی.

رده بندی کنگره: ۱۲۸۷۳ ن ۴ ک / ۳۳۶۸ Z

رده بندی دیویی: ۰۱۶ / ۹۵۵۷۲ شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۲۸۴۷۰

عنوان کتاب: کتاب نامه «کرمان شناسی»

به کوشش: اکبر نقوی

ناشر: مرکز کرمان شناسی

مدیر مسئول: مجید جاوید

حروفچینی: لیلا گهرگزی

بازخوانی متن: شیرین عبدالله نژاد، مریم شمس الدینی

صفحه آرایی، تنظیم و طرح روی جلد: مهدی جعفری

شابک: ۶-۶۵-۹۹۰۸-۹۶۴-۹۷۸

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۸

قیمت: با جلد شومیز ~~تومان~~ با جلد سخت ~~تومان~~

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: شرکت چاپ معراج

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

- مقدمه ناشر..... ۱۲
- مقدمه مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی..... ۱۴
- پیش گفتار..... ۱۶
- کرمان و «کرمان شناسی»..... ۱۸
- چند نکته..... ۲۷

فصل اول: ادبیات

بخش اول: دفاع مقدس

- انفجار دژ (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۳۲
- شناسایی (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۳۴
- گردان غواص (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۳۶
- احمد آقا (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۳۷
- زنجیرها (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۳۹
- بوسه و تاول (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۴۱
- افطار سرخ (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۴۳
- حماسه سابله (مجموعه نه جلدی گنجینه) - عباس میرزایی..... ۴۵
- فرمانده جوان (مجموعه نه جلدی گنجینه) - احمد ایزدی..... ۴۷
- خاطرات آفتابی (۱) - ابوالفضل کار آمد..... ۴۹
- خاطرات آفتابی (۲) - ابوالفضل کار آمد..... ۵۱
- خلوت سجاده های سرخ - روح الله عباسی..... ۵۳

بخش دوم: گویش و فرهنگ عامه

- فرهنگ لغات و اصطلاحات مردم کرمان - دکتر سید ابوالقاسم پورحسینی..... ۵۸
- رایج ترین اصطلاحات و گویش های کرمان - محمد انجم شعاع..... ۶۰
- فرهنگ تطبیقی لغات و اصطلاحات کرمان شمالی - طویه حبیبی..... ۶۲
- توصیف زبان شناختی ساختمان واژه در گونه کرمانی - رضا پاشامقیمی زاده..... ۶۳
- امثال فارسی در گویش کرمان - دکتر ناصر بقایی..... ۶۵
- تحلیل مضامین اجتماعی ضرب المثل های رایج کرمان - مریم معین الدینی..... ۶۷

- ترانه ها، زبان زدها، و فرهنگ عامهٔ مردم کرمان - عیسی مرادی ۶۹
- افسانه های مردم کرمان - دکتر محمدرضا صرفی ۷۱
- گویش مردم سیرجان - مهری مؤیدمحسنی ۷۳
- فرهنگ عامیانهٔ سیرجان - مهری مؤیدمحسنی ۷۵
- بررسی ریشه شناسانهٔ گویش بافت - یوسف فرهادی راد ۷۸
- نگین سبز کرمان (فرهنگ گویش رابر بافت) - ولی الله آینه نگینی ۸۰
- فرهنگ گویش گوغر بافت - اکبر نقوی ۸۲
- واژه نامهٔ گویش بردسیر - دکتر جواد برومندسعید ۸۵
- فرهنگ واژگان و کنایات شهر بابک - زهرا حسینی موسی ۸۷
- ضرب المثل های شهر بابک - زهرا حسینی موسی ۸۹
- موزه های بازیافته - دکتر مرتضی فرهادی ۹۱
- بررسی گویش جیرفت و کهنوج - اسلام نیک نفس دهقانی ۹۴
- هزار مثل جیرفتی - حسین رفعتی ۹۶
- بررسی زبان شناختی گویش زرنده - علی بابک ۹۸
- فرهنگ عامیانهٔ گلباف - محمد جواد اسدی گوکی ۱۰۰

بخش سوم: تحقیقات ادبی

- نخلبند شعرا (مجموعه مقالات کنگرهٔ جهانی خواجهی کرمانی) - دکتر احمد امیری خراسانی ۱۰۶
- کتاب شناسی خواجه - سید محمد باقر کمال الدینی ۱۱۰
- گلوآه های وحی در خمسهٔ خواجه - پری گنجعلی خانی ۱۱۱
- همراه خواجه با گل و نوروز - فاطمه جهانگرد ۱۱۳
- پژوهشی در دیوان حیاتی کرمانی - فاطمه جهانگرد ۱۱۶
- تحلیل دیوان و شرح حال عمادالدین فقیه کرمانی - دکتر احمد ناظرزاده کرمانی ۱۱۸
- سراپردهٔ عشق - دکتر محمدرضا صرفی، دکتر محمد صادق بصیری ۱۲۱
- تحقیق در احوال و نقد آثار و افکار شاه نعمت الله ولی - دکتر حمید فرزام ۱۲۳
- شعر فؤاد در آیینۀ تحلیل و نقد - پدram ملکی ۱۲۵
- رستم نامه - دکتر جواد برومندسعید ۱۲۷
- حکایتی باقی (شرح احوال، آثار و آرای عرفانی شیخ عبدالله دهش کرمانی) - مسعود دهش ۱۲۹

- زندگی و بررسی آثار دکتر احمد ناظرزاده — مریم جعفری ۱۳۱
- زندگی و بررسی آثار دکتر میمن‌دی نژاد — مریم جعفری ۱۳۳
- فرهنگ، ریشه‌یابی و کاربرد در زمانی آن — دکتر جواد برومندسعید ۱۳۵

بخش چهارم: شعر

- دیوان خواجه — تصحیح: احمد سهیلی خوانساری ۱۴۲
- گزیده غزلیات خواجهی کرمانی (قطع رحلی) ۱۴۵
- گزیده غزلیات خواجهی کرمانی (قطع رقعی) ۱۴۷
- ترجیع بند خواجهی کرمانی ۱۴۸
- روضه الانوار خواجهی کرمانی ۱۵۰
- خمسه خواجهی کرمانی — به کوشش سعید نیاز کرمانی ۱۵۳
- دیوان حیاتی کرمانی — به کوشش دکتر جواد نوربخش ۱۵۵
- کلیات آثار ادیب قاسمی کرمانی — به کوشش ایرج افشار ۱۵۷
- نامه باستان میرزا آقاخان — تصحیح و تحشیه: علی عبداللہی نیا ۱۶۰
- تذکره شاعران کرمان (ستارگان کرمان) — دکتر حسین بهزادی اندوهجودی ۱۶۲
- سمفونی باران (مجموعه شعر از چند شاعر کرمان) — به کوشش سعیدرضا غلامی ۱۶۹
- عصیان غزل (مجموعه شعر از چند شاعر کرمان) — به کوشش سعیدرضا غلامی ۱۷۴
- بارانه (برگزیده اشعار جشنواره شعر رضوی) — به کوشش ارفع السادات توحیدی ۱۷۶
- هفت یاد (هفتاد غزل از هفت غزل سرای کرمانی) — به کوشش حمید مظهری ۱۷۹
- در شهر قصه، هیچ عجیبی، عجیب نیست — سید محمود توحیدی (ارفع کرمانی) ۱۸۱
- یاس ها و داس ها — سید محمود توحیدی (ارفع کرمانی) ۱۸۳
- مینای محبت — جواد رشید فرخی «فرخ کرمانی» ۱۸۶
- آوای وحدت — جواد رشید فرخی «فرخ کرمانی» ۱۸۸
- بی عشق هرگز — علی اطهری کرمانی ۱۹۱
- دیوان همایون کرمانی — محمد تجربه کار ۱۹۳
- همیشه با عشق — مهدی بهرامی «راز کرمانی» ۱۹۵
- جان جهان — فاطمه جهانگرد «جهان کرمانی» ۱۹۷
- مراکه برگ شدم — حامد حسین خانی ۱۹۹

- به یاد گل سرخ - مصطفی حسین خانی «ابوحامد» ۲۰۱
- حدیث تنهایی - افسر فاضلی شهربابکی ۲۰۳
- وقتی دلم شکست - افسر فاضلی شهربابکی ۲۰۵
- آبان چشم‌های من - افسر فاضلی شهربابکی ۲۰۷
- جادهٔ آفتاب - دکتر تقی زرکش ۲۰۹
- غریب روزگار تو - افسانه شریفی ۲۱۱
- از تولد تا شهادت - محمد جمشیدی گوهرریزی ۲۱۳
- شوباد - عبدالحمید دانشور ، عبدالرضا دانشور ۲۱۴
- برشانهٔ آفتاب - مریم راجی زاده ۲۱۵

بخش پنجم: داستان

- آغازی از آن سوی پایان - علیجان غضنفری ۲۲۲
- شاهین کویر - علی اصغر مظهری کرمانی ۲۲۴
- عشق کال - اورانوس ریاضی ۲۲۶
- قطره - حسین رفعتی ۲۲۸

بخش ششم: طنز

- در حول و حوش گورستان - سید فریدون هاشمی ۲۳۲
- واعجا از این شغل - سید فریدون هاشمی ۲۳۴

فصل دوم: تاریخ و جغرافیا

بخش اول: تاریخ

- یعقوب لیث - دکتر محمدابراهیم باستانی پاریزی ۲۳۸
- گاهشمار تاریخ کرمان - دکتر شمس‌الدین نجمی ۲۴۱
- تمدن‌های نخستین کرمان - دکتر محمودرضا ماهری ۲۴۴
- تاریخ سیاسی و اجتماعی کرمان از ورود اسلام تا پایان آل بویه - محمد خداوردی ۲۴۶
- تاریخ سلجوقیان کرمان - محسن مرسل‌پور ۲۴۸
- کرمان در گذر تاریخ - سید محمدعلی گلاب زاده ۲۵۰
- تاریخ و عقاید اسماعیلیهٔ آقاخانیه - حجت الاسلام دکتر میثم تارم ۲۵۳
- حیات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شیعه در کرمان تا پایان صفویه - رضا میرزارضی ۲۵۵

- تذکرة الاولياء محرابی کرمانی (مزارات کرمان) - سعید خطیب ۲۵۷
- از قلعه دختر تا دقیانوس - محمد دانشور ۲۵۹
- تاریخچه محله و مسجد خواجه خضر - محمد دانشور ۲۶۲
- محله های قدیمی شهر کرمان - محمد دانشور ۲۶۴
- چهره های ماندگار کرمان - محمد دانشور ۲۶۶
- فرهنگ نامه رجال علمی و مشاهیر فرهنگی کرمان - دکتر رضا کردی ۲۶۸
- مسئله نیمروز (نقدی بر سیاست بریتانیا در جنوب شرق ایران در دوره ناصری) - امین رضاتوحیدی ۲۷۱
- نام آوران علم و اجتهاد کرمان - مجید نیک پور ۲۷۳
- کرمان در آیینة تاریخ (کشف حجاب) - مجید نیک پور ۲۷۶
- ملاحان خاک و سیاحان افلاک - تصحیح و تحشیه: مجید نیک پور ۲۷۸
- از ماهان تا چابهار - به کوشش محمدرسول دریاگشت ۲۸۱
- زرتشتیان ایران پس از اسلام تا امروز - دکتر کتایون نمیرانیان ۲۸۳
- کرمان و انقلاب اسلامی به روایت تصویر - به کوشش بابک علیمحمدی افشار ۲۸۵
- کوثر کویر (گزارش سفر مقام معظم رهبری به استان کرمان) - به کوشش محمدعلی گلابزاده ۲۸۷
- کرمان در قلمرو تحقیقات ایرانی - به کوشش محمدرسول دریاگشت ۲۸۹
- کرمان شناسی (نخستین مجموعه مقالات) - سید محمدعلی گلابزاده ۲۹۱
- مجموعه مقالات دومین سمینار و دهه کرمان شناسی - سید محمدعلی گلابزاده ۲۹۳
- مجموعه مقالات همایش میمند، ماهان، انار - مجید جاوید ۲۹۵
- تاریخ آب و آبیاری استان کرمان - محمد برشان ۲۹۷
- تاریخچه ساعت های برجی کرمان - اکبر صوتی ۲۹۹
- خاطرات یک خبرنگار (یک عمر روزنامه نگاری) - محمد محمدی ۳۰۰
- تاریخ سیرجان - علی اکبر وثوقی رهبری ۳۰۲
- تاریخ تمدن و فرهنگ سیرجان - علی اکبر وثوقی رهبری ۳۰۴
- تعزیه خوانی در شهرستان سیرجان - علی اکبر وثوقی رهبری ۳۰۶
- سیرجان در آیینة زمان - علی اکبر بختیاری ۳۰۸
- سیرجان در خشت خام - محمدحسین خیراندیش ۳۱۰
- سیرجان قدیم، مرکز صنعت و هنر اسلامی - ابوالقاسم حالتی ۳۱۲

- تاریخ بافت - دکتر هوشمند اسفندیارپور ۳۱۴
- تاریخ و فرهنگ شهر بابک - منصور عزیزی مزرعه ۳۱۶
- شهربابک سرزمین فیروزه - زهرا حسینی موسی ۳۱۸
- جیرفت در آیین تاریخی - حسین رفعتی ۳۲۱
- تاریخ جیرفت و کهنوج - عزیزالله صفا ۳۲۳
- تاریخ رفسنجان - علی عبداللہی نیا ۳۲۵
- عصر شور انگیز ارگ بم - نصرت السادات رضوی نیکخو (موحدی) ۳۲۷
- راور شهری در حاشیة کویر - ماشاءالله کاربخش راوری ۳۲۹
- گذری بر شهر چترود - ایران حمزه - سید عباس روحانی ۳۳۱
- کوهبنان - احمد روح الامینی ۳۳۳
- پاک تن - جمشید سروش سروشیان ۳۳۵

بخش دوم: جغرافیا

- اعلام جغرافیایی کرمان به استناد معجم البلدان یا قوت حموی - شهریار ضیاشهابی ۳۴۰
- سیری در جغرافیای استان کرمان - حسین کلانتری خاندانی ۳۴۲
- جغرافیا و برنامه ریزی شهری کرمان - علی زنگی آبادی ۳۴۴
- سیری در جغرافیای تاریخی زرنند و کوهبنان - رضا کردی ۳۴۶
- جغرافیا و کارکردهای بازار - دکتر احمد پور احمد ۳۴۸

فصل سوم: معرفی آثار تاریخی و جاذبه های گردشگری

- دل عالم - (دایرة المعارف جامع استان کرمان) ۳۵۴
- کرمان در یک نگاه - مرکز کرمان شناسی ۳۵۶
- ارگ نامه - محمود توحیدی ۳۵۹
- میمند، شاهکار جاودان - کبری ابراهیمی میمند ۳۶۱
- سرای میمند - دکتر سهیلا شهنشاهی ۳۶۳
- چکیده مقالات همایش شناخت و معرفی تمدن حوزه هلیل رود - دکتر محمدرضا صرفی ۳۶۵

فصل چهارم: هنر

کرمان یادواره حضور - آبرنگ های علی اکبر صادقی	۳۷۲
تحفه کرمان - خوشنویسی شعر خواجهی کرمانی	۳۷۴
شور عشق - سید علی اکبر صنعتی	۳۷۶
مطالعه تزئینات بنای خواجه اتابک (کرمان) - شهرزاد پورصفر	۳۷۸
باغ تفرج - نبی الله کریمی	۳۸۰

فصل پنجم: سایر آثار و موضوعات

بخش اول : سایر آثار

کرمان نگار ۸۷	۳۸۶
توانمندی های برتر تولیدی و صادراتی استان کرمان	۳۸۷
شناخت انواع خفاش های کرمان و نحوه تغذیه آنها - خدیجه سپهری راد	۳۸۹
آکنه یا غرور جوانی - دکتر سیمین سریزدی	۳۹۱
امید به زندگی - دکتر منصور مؤذن زاده	۳۹۳

بخش دوم : سایر موضوعات

الف - معرفی مشاهیر	۳۹۷
ب - دین و مذهب	۳۹۸
ج - مردم شناسی	۳۹۸
د - زبان شناسی	۳۹۹
ه - سفرنامه	۳۹۹

نمایه

فهرست اعلام	۴۰۱
فهرست منابع	۴۳۷
ضمیمه (آلبوم عکس)	۴۴۵

21

22

23

24

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

سپاس بی کران خدای مهربان را که توفیق انتشار مجموعه‌ی کتاب نامه‌ی مرکز کرمان شناسی را که یکی از دغدغه‌های اینجانب بوده و خلاء این مجموعه به ویژه در نمایشگاه‌های مختلف کتاب محسوس بود و ضرورت چاپ آن از سوی علاقه‌مندان به کتاب تأکید می‌گردید، نصیب فرمود. این مجموعه در واقع کارنامه‌ی این مرکز در حوزه‌ی چاپ و نشر می‌باشد که به اهتمام اولیای فرهنگ دوست و دانش پرور، مؤلفین، نویسندگان، شعرا و هنرمندان این خطه‌ی عزیز که با شوق به میهن و دیار خویش آثار ارزشمند خود را در اختیار این مرکز فرهنگی قرار دادند، فراهم آمده است. خادمین این مجموعه‌ی فرهنگی نیز با تلاش و علاقه‌ی وافری که به فرهنگ و ادب این دیار داشته و دارند و با حمایت، مساعدت و دلسوزی کلیه‌ی متولیان امر فرهنگ، حداکثر سعی خود را نسبت به چاپ آثار ارزشمند اصحاب فرهنگ مبذول داشته‌اند.

این مرکز علی‌رغم تنگناها و محدود بودن امکانات و مشکلات عدیده در زمینه‌ی چاپ کتب مختلف تاریخ، جغرافیا، فرهنگ، گویش، دفاع مقدس و ... خدمات ارزنده‌ای انجام داده است و تنها نماینده‌ی فرهنگی استان است که در نمایشگاه‌های مختلف کتاب در سطح کشور حضور فعال و مؤثری دارد. این مرکز افتخار دارد در عصر شکوهمند نظام اسلامی، در زمینه‌ی ترویج و اشاعه‌ی هویت فرهنگی و فراهم شدن انتقال اندیشه‌ها و ارزش‌های ناب اسلامی و ایرانی، شناساندن هویت و اندیشه‌های مفاخر و در نهایت شناخت بهتر گوشه‌ای از سرزمین مقدس جمهوری اسلامی، گام‌های مؤثری برداشته و اقدامات ارزنده‌ای به عمل آورده است و در زمینه‌ی انتقال تجربه‌ی نسل‌های گذشته به نسل کنونی توفیقاتی داشته است.

به هر تقدیر، مجموعه ای که اینک در پیش رو دارید، با عنوان «کتاب نامه ی مرکز کرمان شناسی» اثری است که توسط آقای اکبر نقوی که از مؤلفین و همکاران افتخاری این مجموعه ی فرهنگی می باشند، تهیه گردیده است. وی با دقت و وسواسی خاص و با استخراج خلاصه ی کتب انتشار یافته ی این مرکز و به کار گیری روش جدید به تدوین این مجموعه، پرداخته اند و چنانکه ملاحظه می شود با دیگر کتاب نامه ها متفاوت است. ضمن عرض خسته نباشید، توفیق بیش از پیش این محقق و پژوهشگر گرامی را از درگاه قادر متعال خواستاریم.

در پایان از مساعدت و معاضدت همه ی مسئولین محترم فرهنگی استان به ویژه استاندار محترم و معاونین ایشان، ریاست محترم دانشگاه شهید باهنر و هیئت محترم بررسی کتاب مرکز کرمان شناسی، مدیر کل محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی و همکارانشان که در تدوین، تولید و انتشار این مجموعه، نقش مهمی ایفا نمودند و همچنین از همکاران خودم در مرکز کرمان شناسی، کمال تشکر را دارم.

والحمد لله أولاً و آخراً

مجید جاوید

مرکز کرمان شناسی

بهار ۱۳۸۸

به نام نقشبند صفحه‌ی خاک   عذار افروز مه رویان افلاک
عبیرآمیز انفاس بهاری   زبور آموز کبک کوهساری

اسلام مکتب رشد و کمال است. گوهر گرانبها و بی‌نظیری که تعمق در مفهوم اولین کلام وحی در هنگامه‌ی باشکوه بعثت، بیانگر علت نزول و قداست آن موهبت عظیم یعنی دین خاتم است.

تدبّر در فرامین دین مبین اسلام و حرکت در مسیر تعالی بخش ارزش‌های آن به عنوان شالوده و محتوای فرهنگی که پشتوانه‌ی تفکر والا و استمرار اعتلاجویانه رهبر کبیر انقلاب در پیروزی انقلاب اسلامی، تجدید حیات معنوی جهان را با غنای محتوایی آن معنا بخشید، موجب فلاح و سعادت بشر و جامعه اسلامی است. بی‌شک از ماندگارترین برکات اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی، توسعه و اعتلای فکری افراد جامعه با هدایت آنان در مسیر معنوی فرهنگ است. فرهنگی که در حقیقت اسلام است و تمسک به آن دستیابی به کمال واقعی را امکان‌پذیر می‌سازد.

خیزش همگانی ملت غیور ایران برای براندازی حکومت سراسر جهل شاهنشاهی با هدف تثبیت حاکمیت اسلام، نشانگر اعتقاد راسخ آنان به حفظ و تداوم فرهنگ کمال بخش اسلام است، که در این راستا رونق و پویایی و فتح قلّه‌های بلند علمی و پژوهشی در گستره‌ی ایران اسلامی و پیشرفت‌ها و موفقیت‌های اصحاب دانش و علوم گوناگون و کسب افتخارات پی‌درپی توسط نخبگان و فرهیختگان ایران اسلامی در سراسر جهان، بر صلابت علمی و فرهنگی برخاسته از اعتقاد این مردم فهیم و آزاده، مظهر ثبات و بقا زده است. شکی نیست در مسیر این غنای علمی و فرهنگی، سرزمین دیرپای کرمان نیز با برخورداری از هویت فرهنگی متعالی و اصالت پایدار، سهم عمده‌ای در دستیابی به این عزّت و شکوه ایفا نموده است. کثرت صاحبان قلم و اندیشه در این دیار که روح و جانسان آراسته به فضایل ارزشمندی چون نبوغ، فضیلت، ایمان و علوّ اندیشه بوده و با خلق آثار سودمند و ماندگار نام خود را بر پیشانی فرهنگ و تاریخ کشور ثبت نمودند و تأثیر غیرقابل انکارشان در اعتلای فرهنگی کشور، همواره موجد غنا و موجب افتخار و شکوه است.

به حول و قوه الهی، عرصه ی چاپ و انتشار کتاب در طول سال های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، همواره مسیر اعتلا را چه به لحاظ محتوا و چه از نظر کمیت طی کرده است. اما در این میان آن چه مایه ی شعف و غرور است رشد چشمگیر و قابل توجه تولید و نشر کتاب در دولت نهم با نظر داشت به این رهنمود مقام معظم رهبری است، آنجا که فرمودند: «اسلام به کتاب و خواندن و نوشتن اهمیت زیادی می دهد و ایران به عنوان کشوری که پرچمدار تفکر اسلامی است و اسلام در آن حاکمیت دارد باید در زمینه ی کتابخوانی و نیز تولید و نقد کتاب سرآمد کشورهای جهان باشد»، به نحوی که حرکت در این مسیر در استان کرمان، انقلابی در این عرصه پدید آورده است و نویسندگان، پژوهشگران و دانشمندان کرمانی یکی از مهم ترین دستاوردهای فکری و ماندگار انقلاب اسلامی را به قلمرو فرهنگ و دانش تقدیم کردند که دور از انصاف است در مجلدی جداگانه به معرفی آن پرداخته نشود.

لذا کتابی که پیش رو دارید حاوی عناوین، نام نویسندگان و موضوعات کتبی است که به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان و توسط مرکز کرمان شناسی منتشر شده و در حقیقت برگ زرینی بر اوراق افتخارآمیز کرمانی ها در وادی اعتلای فرهنگ به ویژه فرهنگ مکتوب افزوده است.

در پایان لازم می داند فرصت را مغتنم شمرده با گرامیداشت سال نوآوری و شکوفایی که ثمره ی اقدامات و اتفاقات ارزشمند در ایران اسلامی، می تواند به عنوان مصداق بارز این بالندگی و شکوفایی مطرح شود؛ از نویسندگان، پژوهشگران و صاحبان علم و دانش و فرهنگ که آثارشان در این مجموعه معرفی شده است، صمیمانه تقدیر و سپاسگزاری نماید. همچنین وظیفه می داند از زحمات و پیگیری های بی وقفه ی مدیریت محترم مرکز کرمان شناسی جناب آقای مجید جاوید و همکاران محترم ایشان در مرکز کرمان شناسی و همه عزیزانی که این توفیق به مدد همراهی شان حاصل شد، قدردانی و تجلیل به عمل آورد. توفیق و سربلندی اصحاب علم و دانش، اهالی فرهنگ و اندیشه و قلم و تمامی خدمتگزاران به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی را از پیشگاه با عظمت ایزد منان خواستار است.

«والعاقبة للمتقين»

مهدی محبان

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان

بهار ۱۳۸۸

پیش گفتار

گویند سنگ، لعل شود در مقام صبر آری شود ولیک به خون جگر شود

مجموعه حاضر، کتاب‌نامه‌ای است در معرفی اجمالی آثاری که مرکز کرمان‌شناسی از بدو تأسیس تا کنون منتشر کرده است. این مجموعه، انعکاسی از تلاش و همت مردان و زنانی است که هر یک به گونه‌ای، شیفتگی خود را نسبت به ارتقای سطح فرهنگ و دانش جامعه، ابراز کرده‌اند.

آثاری که در این مجموعه معرفی شده‌اند، هر کدام پاسخی هستند به ندای درونی کسانی که «همچون موج، آسودگی را عدم خود می دانستند». تنوع سنی، جنسی و تحصیلی پدید آورندگان این آثار، مایه شغف و شگفتی است؛ زن و مرد، جوان و پیر با پایه تحصیلی متفاوت در این خیزش علمی و فرهنگی، همراه شده‌اند و حاصل این وفاق ملی و بومی، آثاری است که امروز پیش روی شما قرار گرفته است. این آثار صرف نظر از استفاده نسل کنونی، هدیه‌ای ارزشمند و مانا برای آیندگان است.

تنوع موضوعی این آثار نیز در خور توجه است؛ در غالب حوزه‌های نشر، اعم از ادبیات منظوم و منثور، گویش و فرهنگ عامه، تحقیقات ادبی، هنر، تاریخ، جغرافیا، مذهب، تمدن و فرهنگ، سفرنامه و دفاع مقدس، آثاری ماندگار خلق شده است. وجه اشتراک همه این آثار توجه به تاریخ، میراث فرهنگی و مفاخر دیار کهن کرمان است. پدید آورندگان این آثار، به واقع ادامه دهنده خلف همان راهی هستند که بزرگانی چون خواجه، عماد فقیه، راجی، ادیب، فؤاد، ناظم الاسلام، بهمنیار، وزیر، لاله خاتون، حیاتی و ... آغاز کردند و چهره‌های ماندگاری همچون باستانی پاریزی، مرادی کرمانی، و طاهره صفارزاده، ادامه دادند.

شکل گرفتن و به ثمر رسیدن تلاش پدیدآورندگان این آثار، تنها زمانی میسر می‌شد که چتری از توجه و حمایت بر سر آنها سایه می‌انداخت و این همان رسالتی است که مرکز کرمان‌شناسی در دو دهه اخیر، متعهدانه به آن عمل کرده و از فراز و فرودهای این مسیر به سلامت گذشته است.

اگر این خیزش فرهنگی، یک دهه دیرتر آغاز می‌شد، بسیاری از این آثار به تاراج زمانه، گرفتار می‌شدند و اگر دو دهه می‌گذشت، داشتن چنین مجموعه‌ای به هیچ روی، میسر نبود.

برای حُسن ختام ، ابتدا به درگاه حق تعالی ، سر تسلیم و ارادت فرود می آورم که توفیق، نصیب فرمود تا این اثر به زیور طبع آراسته شود. بایسته است از همکاری و همراهی مدیر محترم مرکز کرمان شناسی ، جناب آقای مجید جاوید _ که در جهت بهبود این مجموعه، از حمایت و بذل توجّه همه جانبه ایشان برخوردار بوده‌ام _ سپاسگزاری کنم

از مراحل آغازین تا انتهای کار ، از حُسن مشاوره و همکاری صمیمانه خانم شیرین عبدالله نژاد در جهت شکل گرفتن این اثر، بهره بسیار برده ام؛ ضمن ارج نهادن به همراهی ایشان ، از خانم مریم شمس الدینی که با فراهم آوردن مقدمات و راه اندازی امور جاری ، تعهد و حُسن نیت خود را به اثبات رسانیدند ، و خانم لیلا گهرگزی که با دقت و پشتکار قابل تحسین ، حروف چینی و صفحه آرایی این اثر را به انجام رسانیدند، سپاسگزارم.

ضرورت ایجاب می کرد، بخش قابل توجّهی از مراحل گردآوری این مجموعه ، در مرکز کرمان شناسی انجام شود؛ بدون تردید تمامی کارکنان فرهیخته و پر تلاش این مرکز در انجام این کار ، سهم دارند. برخورد فرض می دانم از این بزرگواران که «جانب اهل وفا نگه داشتند»، رسم میهمان نوازی به جای آوردند و نگارنده را از این فرصت مغتنم، نصیب بخشیدند ، تقدیر و تشکر کنم. با ذکر نام آنان ، مراتب سپاس خود را ابراز می دارم؛ خانم ها : مهشید ضیاء شهابی ، ندا غلامرضابیگی، بتول امینیان ، مژده تقی زاده ، و کارشناسان محترم سازمان اسناد ملی ، دوستان گرانقدر، آقایان : مجید نیک پور و بابک علیمحمدی افشار.

تلاش هنرمند گرامی ، آقای مهدی جعفری ، در جهت طراحی جلد و صفحات این اثر ، شایان تقدیر است.

ویژگی های کلیّ این مجموعه و شیوه تدوین آن ، برای ایجاد سهولت در بهره‌وری از مطالب در ادامه ، خواهد آمد.

امید است خوانندگان ارجمند، به ویژه مؤلفان گرانقدر آثار مطرح شده در این مجموعه ، با نظری خطاپوش بر مسوّدات این اوراق بنگرند و کاستی هایی را _ که بی شک در آن فراوان خواهد بود _ گوشزد نمایند، باشد در فرصتی دیگر به بهبود این اثر ، یاری رسانند.

فروردین ماه ۱۳۸۸

اکبر نقوی